

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Potraviny nového typu

Odbor bezpečnosti potravin

Mgr. Karolína Mikanová

Dietní výživa 2016, 11. 10. 2016, Pardubice

Základní informace

- Potravinami nebo složkami potravin nového typu („PNT“) se rozumí potraviny, u nichž nebyla doložena **historie spotřeby před 15. 5. 1997**, kdy vstoupilo v platnost nařízení EP a R (ES) č. 258/1997 ze dne 27. ledna 1997 o nových potravinách a nových složkách potravy.
- PNT **podléhají schválení** před jejich prvním uvedením na trh. Žádost o schválení se podává kompetentnímu úřadu země, v němž má být výrobek uveden na trh poprvé.
- Potravina nového typu NESMÍ:
  - být pro spotřebitele nebezpečná;
  - spotřebitele uvádět v omyl.

Skupiny PNT

Jsou definovány v nařízení EP a R (ES) č. 258/97 jako potraviny a složky potravin:

- obsahující **novou nebo záměrně modifikovanou** základní **molekulární strukturu**;
- skládající se z **mikroorganismů, hub** nebo **řas** nebo z nich izolované;
- skládající se z **rostlin**, anebo z rostlin izolované;
- složky potravin **izolované z živočichů**;
- potraviny vyrobené z dosud **běžně nepoužívanými technologickými postupy**, které způsobují významné změny ve složení nebo struktuře potravin, což ovlivňuje jejich výživovou hodnotu, metabolismus nebo obsah nežádoucích látek.

Uvádění PNT na trh

- Autorizace - pro nové PNT (čl. 4 N (ES) č. 258/1997)
- Notifikace - pro PNT rovnocenné těm, které již k uvedení na trh schváleny byly
  - pro PNT rovnocenné „normálním“ potravinám (čl. 5 N (ES) č. 258/1997)

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Autorizace - požadavky dle doporučení Komise č. 97/618/ES

- Samotný zdroj PNT (specifikace – rod, druh, chem. složení)
- Proces produkce
- Historie organismu použitého jako zdroje
- Očekávaný rozsah použití (konzumace)
- Dřívější expozice člověka tomuto zdroji (např. kulturní zvyklosti)
- Nutriční informace
- Mikrobiologické informace
- Toxikologické informace

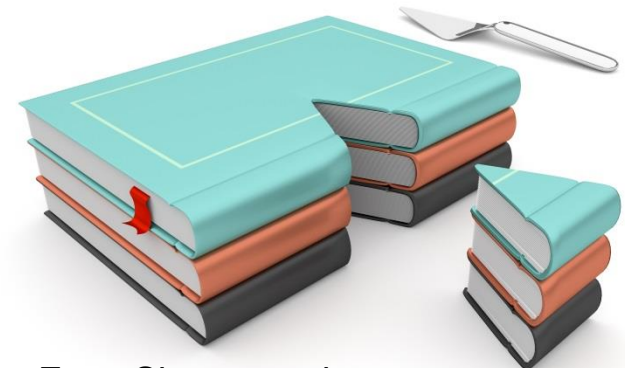
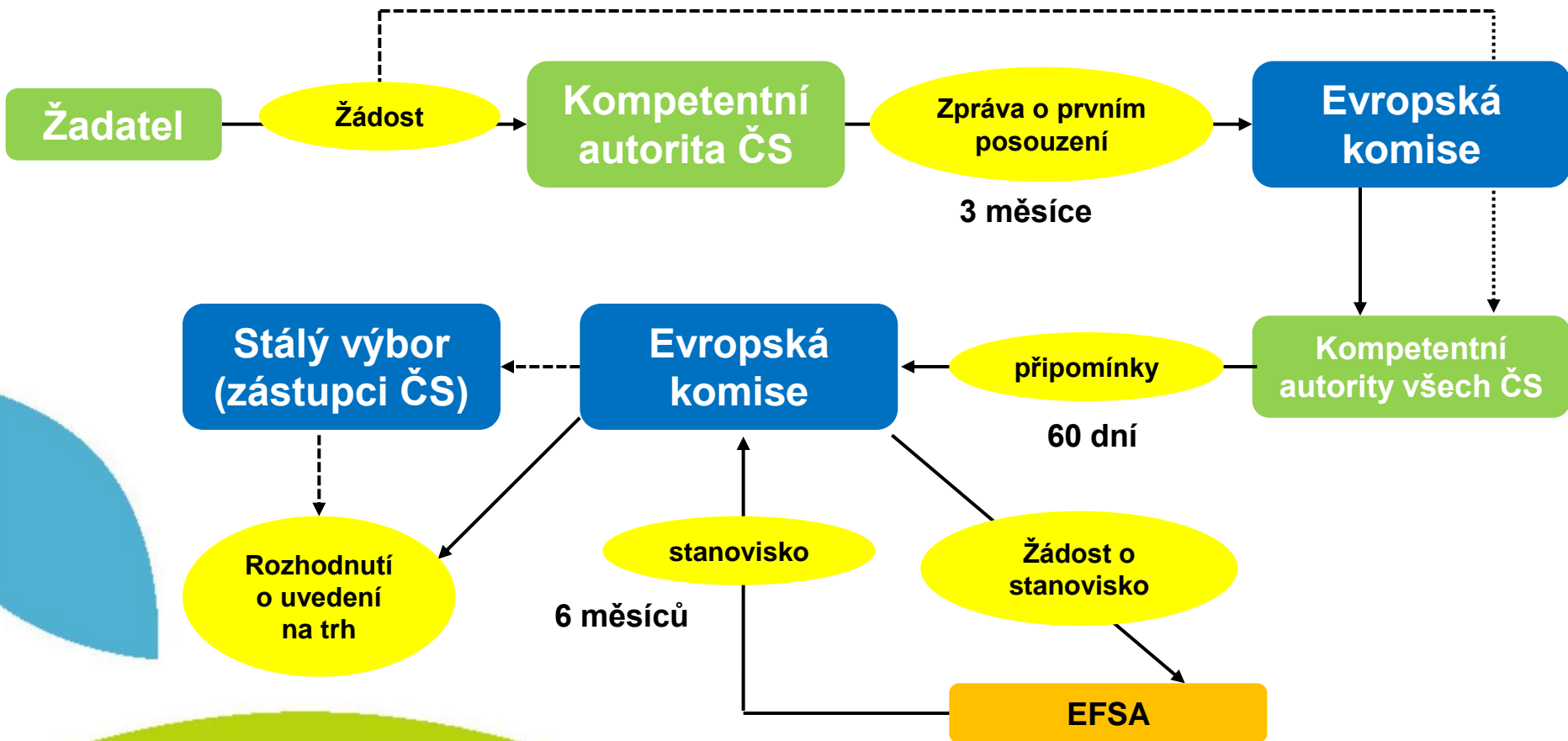

Foto: Shutterstock

Autorizace: nové PNT

Prováděcí rozhodnutí Komise:

- v jaké formě je PNT možné uvést na trh (čl. 1)
- jak musí být PNT označena (čl. 2)
- případné další informace (např. doporučený denní příjem) (čl. 2)
- komu je rozhodnutí adresováno (čl. 3)
- přílohy, které jasně specifikují PNT (způsob zpracování, složení, použití, pro které je rozhodnutí vydáno – vychází z druhu PNT)

PROVÁDĚCÍ ROZHODNUTÍ KOMISE

ze dne 22. ledna 2013,

kterým se povoluje rozšíření použití semen chia (*Salvia hispanica*) jako nové složky potravin podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97

(oznámeno pod číslem C(2013) 123)

(Pouze anglické znění je závazné)

(2013/50/EU)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97 ze dne 27. ledna 1997 o nových potravinách a nových složkách potravin (*), a zejména na článek 7 uvedeného nařízení,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) V souladu s nařízením (ES) č. 258/97 povolila Komise rozhodnutím 2009/827/ES (*) uvedení semen chia (*Salvia hispanica*) na trh jako nové složky potravin pro použití v pečivu s maximálním obsahem 5 % semen chia (*Salvia hispanica*).
- (2) Dne 14. dubna 2011 podala společnost The Chia Company příslušným orgánům Spojeného království žádost o rozšíření použití semen chia na trhu jako nové složky potravin. Společnost konkrétně požádala o možnost používat v určitých druzích potravin až 10 % semen chia a prodávat balená semena chia s doporučeným denním příjmem do 15 g.
- (3) Dne 16. března 2012 vydal příslušný subjekt pro posuzování potravin ve Spojeném království zprávu o prvním posouzení. V této zprávě dospěl k závěru, že rozšíření použití semen chia na navrhované druhy potravin je v souladu s kritérii stanovenými v čl. 3 odst. 1 nařízení (ES) č. 258/97.
- (4) Dne 26. března 2012 rozeslala Komise uvedenou zprávu o prvním posouzení všem členským státům.
- (5) Během 60denní lhůty stanovené v čl. 6 odst. 4 druhém pododstavci nařízení (ES) č. 258/97 byly vzneseny odůvodněné námítky, které se konkrétně týkaly možného nedostatku toxikologických údajů. Dodatečná vysvětlení žadatele tyto obavy ke spokojenosti členských států a Komise rozptýlila. Bylo proto potvrzeno, že kritéria stanovená v čl. 3 odst. 1 nařízení (ES) č. 258/97 jsou splněna.

- (6) Ve shodě s čl. 7 odst. 1 nařízením (ES) č. 258/97 by mělo být přijato prováděcí nařízení, které povoluje rozšíření použití semen chia jako nové složky potravin.
- (7) Opatření tohoto rozhodnutí jsou v souladu se stanoviskem Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ

Článek 1

Semena chia (*Salvia hispanica*), jak jsou specifikována v příloze I, mohou být uvedena na trh v Unii jako nová složka potravin pro použití stanovená v příloze II.

Semena chia (*Salvia hispanica*) prodáváná samostatně mohou být nabízena konečnému spotřebiteli pouze v balené formě.

Článek 2

Při označování potravin obsahujících semena chia (*Salvia hispanica*) povolených tímto rozhodnutím se použije označení „semena chia (*Salvia hispanica*)“.

V případě balených semen chia (*Salvia hispanica*) se vyžaduje další označení, které bude zákazníkovi informovat, že doporučený denní příjem je nejvýše 15 g.

Článek 3

Toto rozhodnutí je určeno společnosti The Chia Company se sídlem 262–276 Lorimer Street, Port Melbourne, VIC 3207 Austrálie.

V Bruselu dne 22. ledna 2013.

Za Komisi
Tonio BORG
člen Komise

PŘÍLOHA I

SPECIFIKACE SEMEN CHIA (*SALVIA HISPANICA*)

Popis

Chia (*Salvia hispanica*) je letní jednoletá bylina, jež náleží do čeledi hluchavkovitých (*Labiatae*).

Po sklizni se semena čistí mechanicky. Odstraní se květy, listy a ostatní části rostliny.

Složení semen chia

Sušina	91–96 %
Bílkoviny	20–22 %
Tuk	30–35 %
Sacharidy	25–41 %
Dieta vlákna (hrubá vlákna (**))	18–30 %
Popel	4–6 %

(**) Hrubá vlákna je součet vlákniny složené převážně z neztavitelné celulózy, pentozanu a ligninu.

PŘÍLOHA II

POUŽITÍ SEMEN CHIA (*SALVIA HISPANICA*)

Pekařské výrobky	ne více než 10 %
Snídaňové cereálie	ne více než 10 %
Ovocné, ořechové a semenné směsi	ne více než 10 %
Balená chia prodáváná samostatně	ne více než 15 g denně

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Notifikace PNT

- žadatel musí prokázat, že PNT je „v podstatě rovnocenná“ k:
  - již povolené PNT (např. chia semena)
  - „obyčejné“ potravině (např. olej Inca Inchi – z *Plukenetia volubilis* L. byl shledán rovnocenným k oleji z *Linum usitatissimum* L.)
- pokud se jedná o:
  - složení
  - výživovou hodnotu
  - metabolismus
  - zamýšlené použití
  - přítomnost nežádoucích látek
- seznam notifikací je na webu EK a www.bezpecnostpotravin.cz

Příklady PNT

Foto: Shutterstock

- **Semena chia (*Salvia hispanica* L.)**
  - povolená pro použití v pečivu (5%)
  - rozšíření použití: pekařské výrobky (max. 10%), snídaňové cereálie, ovocné, ořechové a semenné směsi, balená chia prodávaná samostatně, v ovocných šťávách a džusech, olej
  - Jiné použití povolené není!
  - chia prodávaná samostatně – doporučená denní dávka: 15 g

(nebezpečné je užívání větších dávek suchého semínka bez řádného zapití, kdy může dojít k případům částečné obstrukce cest v GIT)

Noni juice (*Morinda citrifolia* L.)

- povolen v roce 2003
(pasterované ovocné nápoje)
a v roce 2008 (listy – sušené,
pražené, použití výhradně k přípravě
výluhů)

Baobab (*Adansonia digitata*)

- povolen v roce 2008 (sušená
dužnina plodů (dužnina se rozdrťí,
rozdělí na jemné a hrubé partie a
poté se balí (specifikace v příloze
rozhodnutí)

Stévie

- ***Stevia rebaudiana* Bertoni**
  - sušené listy ve formě čaje – povolené
  - Jiné použití povolené není!

- **Steviol-glykosid**
  - povolený jako přídatná látka E 960 (ADI = 4mg/kg bw/den)

Doplňky stravy

- Doplňěk stravy může obsahovat složky, která je tzv. „novou“!
- Doplňky stravy určené sportovcům, na hubnutí, atd.
- Povolení pro trh v USA – neplatí v EU

Př.: - agmatin sulfát
- malinové ketony, atd.

- některé složky nejsou „nové“ pouze ve formě doplňku stravy

Hmyz

Čl. 1, odst. 2, písm. e) nařízení 258/1997:

- potraviny a složky potravin skládající se z rostlin, anebo z nich izolované a **složky potravin izolované z živočichů**...
- stanovisko EK: hmyz je PNT, jeho uvedení na trh je možné pouze po provedení vědeckého hodnocení rizik, pokud nemají prokázanou historii konzumace
- historii konzumace pouze „mite cheese“, „Milbenkäse“ – sýr s roztoči (*Tyrophagus casei*)
- přístupy jednotlivých ČS jsou odlišné – v NL, BE, FR povoleny hmyz a hmyzí produkty na základě hodnocení národních autorit
- Novela nařízení
– hmyz = PNT

Foto: Shutterstock

Hmyz

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

- FAO vydalo dokument, ve kterém uvádí hmyz jako možný zdroj živin pro budoucnost
- Zájem je především o alternativní zdroje bílkovin
- EFSA vydal „profilování rizika“ použití hmyzu jako potravin a krmiva:
  - V Evropě nejsou systematicky sbíraná data
  - nutričně jsou bílkoviny podobné bílkovinám ze sóji a z ryb
  - potenciál je ve využití (zdroj bílkovin) v krmivu
  - substrát: rizika – patogenní bakterie, viry i parazité, chemické kontaminanty, je jedním z hlavních faktorů produkce, hmyz může kumulovat těžké kovy (Cd) ze substrátu (limitovaná data)
  - byl prokázán možný alergenní účinek pro člověka
  - míra rizika pro životní prostředí záleží na druhu hmyzu

Hmyz

- V ČR hmyz hmyzí produkty nebyly povoleny, nebyla podána žádost
- V r. 1937 Luisa Ondráčková – recept na polévku z chroustů
- Francouzská chroustová polévka – již v 19. století

Foto: Shutterstock

Výrobek - lihovina

- larvy potemníka brazilského (*Zophobas morio*)
- potemník brazilský – larvy tradiční krmivo pro domácí mazlíčky, alergenní potenciál pro člověka → žádost

Nařízení (EU) 2283/2015

- **jednodušší proces schvalování PNT** → rychlejší uvedení výrobku na trh;
- bude vytvořen **seznam povolených PNT**
- specifikuje pravidla pro uvádění na trh **PNT ze třetích zemí – tradičních**, u kterých byla doložena historie konzumace před 15. 5. 1997;
  - zkušenosti s jejím soustavným používáním v obvyklé výživě podstatného počtu obyvatel minimálně 1 třetí země po dobu alespoň 25 let před oznámením
- ochrana informací – nově vytvořené vědecké důkazy a údaje, které jsou předmětem průmyslového vlastnictví
- Novela schválena na zasedání Rady dne 16.11.2015

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Děkuji za pozornost!